

Institute for Research
& Planning in Higher Education

Higher Education Letter

Print ISSN: 2008-4617

National Organization
for Educational Testing

Explaining the Factors Affecting the Compliance of Graduate Students with Research Ethics (a Study at Allameh Tabatabai University)

Fereshteh Ghaemi¹, Ahmad Keykha², Farzaneh Khaloui³, Mitra Ezati⁴

1. Master's student, Educational Research, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Tehran, Tehran, Iran. Email: haemifereshteh@gmail.com
2. PhD Candidate of Economics and Financial Management of Higher Education, University of Tehran, Tehran, Iran. Email: ahmadkeykha8984@gmail.com
3. Master's degree in Entrepreneurship, School of Management and Accounting, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran. Email: f.f.khaloui@gmail.com
4. Assistant Professor, , University of Tehran, Tehran, Iran; (corresponding author), Email: ezati.m@ut.ac.ir

Article Info

ABSTRACT

Article Type:

Objective: The present research has been carried out to explain the factors affecting the compliance of graduate students with research ethics.

Research Article

Methods: The current research was a descriptive-survey type of research. The studied population included all Allameh Tabatabai University graduate students; 266 students were selected using the stratified sampling method.

Received: 2023.01.30

Results: The research results show that the standardized coefficients in the measurement models: in the dimension of individual factors, in the group of women, personality, and the group of men, motivation had the highest factor load. In the model of environmental factors inside the university, both indicators have close factor loadings in the group of women and men. Finally, research and writing in the non-Persian language have the highest factor load in the model for measuring environmental factors outside the university in the group of men and women. Structural standardized coefficients also showed environmental factors outside the university in the whole sample and the group of women, and in the group of men, individual elements with the highest factor load on research ethics.

Received in revised form: 2023.05.05

Conclusion: The issue of research ethics is essential in higher education systems around the world. In this research, the issue of research ethics was examined from the perspective of women and men on various factors. In the end, practical suggestions were presented.

Accepted: 2023.06.04

Published online:

2023.06.25

تبیین عوامل موثر بر رعایت اخلاق پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی (مطالعه‌ای در دانشگاه علامه طباطبائی)

فرشته قائمی، احمد کیخا، فرزانه خالوی، میترا عزتی*

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، تحقیقات آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانمه: haemifereshteh@ymail.com
۲. دانشجوی دکتری اقتصاد و مدیریت مالی آموزش عالی، گروه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانمه: ahmadkeykha8984@gmail.com

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد کارآفرینی، دانشکدة مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانمه: f.f.khaloui@gmail.com

۴. استادیار، گروه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران؛ (نویسنده مسئول)، رایانمه: ezati.m@ut.ac.ir

اطلاعات مقاله چکیده

نوع مقاله: هدف: پژوهش پیش‌رو با هدف تبیین عوامل موثر بر رعایت اخلاق پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی انجام شده است.

مقاله پژوهشی

روش پژوهش: پژوهش حاضر از نوع پژوهش توصیفی- پیمایشی بوده است. جامعه مورد مطالعه، شامل کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علامه طباطبائی بوده که با به کارگیری روش نمونه‌گیری طبقه‌ای ۲۶۶ نفر انتخاب شدند.

دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۱۰

اصلاح: ۱۴۰۲/۰۲/۱۵

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۱۴

انتشار: ۱۴۰۲/۰۴/۰۴

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان می‌دهد که ضرایب استاندارد شده در مدل‌های اندازه‌گیری: در بعد عوامل فردی، در گروه زنان شخصیت و در گروه مردان، انگیزش بالاترین بار عاملی را دارا بوده است. در مدل عوامل محیطی داخل دانشگاه نیز در گروه زنان و مردان هر دو نشانگر دارای بار عاملی نزدیک به هم هستند. در نهایت در مدل اندازه‌گیری عوامل محیطی خارج از دانشگاه در گروه زنان و مردان، پژوهش و نگارش به غیر فارسی دارای بیشترین بار عاملی است. ضرایب استاندارد شده ساختاری نیز در کل نمونه و گروه زنان، عوامل محیطی خارج از دانشگاه و در گروه مردان عوامل فردی دارای بیشترین بار عاملی بر روی اخلاق پژوهشی را نشان داد.

نتیجه‌گیری: مسئله اخلاق پژوهش موضوع مهمی در نظام‌های آموزش عالی در سراسر جهان است. در این پژوهش موضوع اخلاق پژوهشی از دیدگاه زنان و مردان در سطح عوامل گوناگون بررسی شد. در پایان نیز پیشنهادات کاربردی ارائه شد.

کلیدواژه‌ها: اخلاق پژوهشی، سرقت علمی، دانشجویان تحصیلات تکمیلی

استناد: قائمی، فرشته؛ کیخا، احمد؛ خالوی، فرزانه؛ عزتی، میترا (۱۴۰۲). تبیین عوامل موثر بر رعایت اخلاق پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی (مطالعه‌ای در دانشگاه علامه طباطبائی). نامه آموزش عالی، ۱۴ (۵۶)، صفحه DOI:

حق مؤلف © نویسنده‌گان.

ناشر: مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و سازمان سنجش آموزش کشور

مقدمه

مراکز آموزش عالی همواره از نهادهای پیشتاز در جنبش‌های فرهنگی و اجتماعی بوده‌اند. به طوری که بدون در نظر گرفتن این نقش مهم نمی‌توان مسیر توسعه جوامع را بررسی کرد و به جرات می‌توان گفت که در تاریخ بشر هیچ عاملی همانند آموزش عالی بانی و ناشر تحولات سازنده در جوامع انسانی نبوده است (آرین پور و محربی، ۱۳۹۵). بر این اساس، می‌توان گفت نظام آموزش عالی یکی از پایه‌های اساسی رشد اجتماعی، اقتصادی و سیاسی هر ملت به شمار می‌رود (شرييواستاوا^۱ و شرييواستاوا^۲، ۲۰۱۴؛ دی کمپوس^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). با این وجود دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در دهه‌های اخیر دستخوش تحولات گوناگونی شده‌اند (رايملى^۴، ۲۰۱۶؛ دايينز^۵ و همکاران، ۲۰۱۱) از جمله چالش‌های فرا روی آموزش عالی در سراسر جهان به ویژه در کشورهای در حال توسعه، بیکاری دانش آموختگان (زنگ^۶ و همکاران، ۲۰۱۸)، تغییر از الگوی آموزش عالی نخبه‌گرای^۷ به توده‌گرای^۸ (دانیل، ۱۹۹۳؛ رامسیدین، ۱۹۹۷)، ضعف استقلال دانشگاه‌ها در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها (گایکواد و براد، ۲۰۱۵)، افت کیفیت آموزش و ضعف در فرهنگ کیفیت^۹ (نابهو^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۷؛ گرون، ۲۰۱۷؛ لوماس، ۲۰۰۴)، بین‌المللی شدن^{۱۱} و جهانی‌سازی^{۱۲} در آموزش عالی (دی وايت، ۲۰۱۱؛ کريم و ماروف، ۲۰۱۲؛ روستان و سراولو، ۲۰۱۵؛ شين و هارمن، ۲۰۰۹؛ وان ديمى، ۲۰۰۱)؛ افزایش آشوب‌های مالی و کمبود منابع مالی و به کارگیری رویکردهای نوین در جذب منابع مالی (نايت، ۲۰۱۱؛ داگلاس، ۲۰۱۲؛ كينر^{۱۳} و همکاران، ۲۰۰۲؛ تکسيرا و کورياكينا، ۲۰۱۳)؛ توسعه و نهادینه‌شدن فناوری‌های هوشمند و ديجيتال (اسکات و مک‌کيلر، ۲۰۱۲؛ استينساکر^{۱۴} و همکاران، ۲۰۰۷)؛ افزایش سرقت‌های علمی^{۱۵} در پژوهشات دانشگاهی (نايك^{۱۶} و همکاران، ۲۰۱۵؛ ساموئز و باست، ۲۰۰۶؛ سيلوان، ۲۰۰۸) و غیره می‌باشند که هر کدام به شیوه‌های گوناگون بر کم و کیف عملکرد دانشگاه‌ها به ویژه در کشورهای در حال توسعه اثر گذار بوده‌اند.

اما یکی از مهمترین چالش‌های کنونی نظام‌های دانشگاهی با توجه به افزایش فناوری‌های ديجيتالی و دسترسی‌های گسترشده، مبحث اخلاق در پژوهش است. در واقع، اخلاق در پژوهش شامل اصولی است که راهنمای پژوهش در مراحل اصلی آن و در فرایندهای

- ^۱. Shrivastava
- ^۲. de CAMPOS
- ^۳. Ramaley
- ^۴. Dobbins
- ^۵. Xing
- ^۶. elite higher education
- ^۷. mass higher education
- ^۸. Daniel
- ^۹. Ramsden
- ^{۱۰}. Gaikwad & Berad
- ^{۱۱}. quality culture
- ^{۱۲}. Nabaho, L.
- ^{۱۳}. Groen
- ^{۱۴}. Lomas
- ^{۱۵}. internationalization
- ^{۱۶}. globalization
- ^{۱۷}. De Wit
- ^{۱۸}. Karim & Maarof
- ^{۱۹}. Rostan & Ceravolo
- ^{۲۰}. Shin & Harman
- ^{۲۱}. Van Damme
- ^{۲۲}. Knight
- ^{۲۳}. Douglass
- ^{۲۴}. Keener
- ^{۲۵}. Teixeira & Koryakina
- ^{۲۶}. Scott & McKellar
- ^{۲۷}. Stensaker
- ^{۲۸}. Plagiarism
- ^{۲۹}. Naik
- ^{۳۰}. Samuels & Bast
- ^{۳۱}. Selwyn

انتخاب مسئله، طراحی و تشریح روش پژوهش، گردآوری اطلاعات، تحلیل و تفسیر اطلاعات و تدوین و انتشار نتایج پژوهش قرار می‌گیرد. در هر یک از این مراحل، پژوهشگر ممکن است در معرض تنگناهای اخلاقی مختلفی قرار بگیرد و نوع برخورد ما در ارتباط با این مسائل می‌تواند بسیار متفاوت باشد. بنابراین بایستی برای برخورد مناسب با این شرایط چارچوب مشخص و معین وجود داشته باشد که بتواند جلوی این انحراف را بگیرد (پیرعلائی و شیخعلی زاده، ۱۳۹۶). اهداف اخلاق پژوهش بر مبنای اهداف علم اخلاق بیان می‌شود. زیرا اخلاق پژوهش شاخه‌ای از علم اخلاق محسوب شده و با دو رویکرد فردی و سازمانی به بررسی مسائل می‌پردازد. در رویکرد اول، اخلاق پژوهشگران به عنوان شخصیت حقیقی و فردی مد نظر قرار گرفته و مسئولیت اخلاقی در فرایند پژوهش مستقیماً متوجه پژوهشگر خواهد بود، اما در رویکرد سازمانی بر مسئولیت اخلاقی موسسات پژوهشی تاکید می‌شود. اخلاق پژوهش به منزله یک مطالعه نظاممند به مسائل مختلف می‌پردازد. مواردی نظیر اینکه: آیا پژوهش در همه موارد اخلاقی است؟ آیا به لحاظ اخلاقی پژوهشگر حق پژوهش در هر زمینه‌ای را دارد؟ آیا استفاده از روشی برای پیشبرد اهداف پژوهش رواست؟ آیا می‌توان شرکت کنندگان در پژوهش را به هر روشی مورد پژوهش قرار داد؟ و یا بدون رضایت، آنها را مجبور به مصاحبه یا تخلیه اطلاعات محرمانه کرد؟ (بحرینی، ۱۳۸۹ به نقل از عبداللهی و همکاران، ۱۳۹۷).

از نظر مفهوم پردازی، تحولات اخیر، کثرتگرایی متعددی را در تعریف اخلاق در پژوهش پدید آورده است (زانگ^۱، ۲۰۱۷؛ کیارنس^۲، ۲۰۰۱). در پایگاه اخلاق سه تعریف از علم اخلاق آورده شده است: ۱) واژه عربی اخلاق جمع خلق که برابر فارسی آن خوی است و اصل آن را به معنای تقدير بر گرفته‌اند؛ ۲) خلق همان سیرت و سچایای انسان است که حکایت از هیات باطنی انسان دارد و با چشم عقلانی درک می‌شود همانگونه که خلق هیات و شکل ظاهری و جسمی آدمی است که با چشم جسمانی دیده می‌شود؛^۳ ۳) خلق و خوی آن دسته از صفات را در بر می‌گیرد که در نفس راسخ باشند و زوال ناپذیر، به گونه‌ای که انسان بی‌درنگ کارهای پستدیده و با ناپسندی را انجام می‌دهد (فرهود، ۱۳۹۰). در واقع، اخلاق، دانشی است که از اصول و ارزش‌ها صحبت می‌کند؛ ارزش‌هایی که ناظر به رفتارها و صفات آزادی مردمان و تمایز آن‌ها از حیث خوبی و بدی، شایستگی و ناشایستگی، نیکویی و نیکویی، باشستگی و نباشستگی هستند. اخلاق پژوهشی نیز به مبادی اخلاق افعالی می‌پردازد، رویکردی که ریشه آن به ارسطو و کتاب مشهور اخلاق او، اخلاق نیکوما خوس بر می‌گردد که گوهر فعل اخلاقی را رفتار عقلانی متعهد به خیر جمعی می‌داند (ساکی، ۱۳۹۰). در مجموع، صاحب نظران علم اخلاق، اخلاق را به دو دسته عمده خرد و کلان تقسیم بنده کرده‌اند. مسائل اخلاقی کلان، مسائلی هستند که ناظر به یک قسمت خاص نیستند و با همه جنبه‌های یک جامعه پیوند دارند و در زمینه اموری چون؛ عدالت اجتماعی، آزادی، مسئولیت‌پذیری، عدم تبعیض و غیره تعریف می‌شوند، از سوی دیگر، مراد آنان از اخلاق خرد، رویکردی در زمینه اموری چون؛ حریم شخصی، امنیت، سرقت و غیره است مباحثی مانند اخلاق کاربردی، اخلاق حرفه‌ای، اخلاق پژوهش و غیره جزو اخلاق خرد محسوب می‌شوند ولی بر مسائل اخلاق کلان نیز تاثیر گذار خواهد بود (خانی جزئی و همکاران، ۱۳۹۸).

در زمینه رعایت اخلاق پژوهش، نیز رویکردها و نظریه‌های مختلفی وجود دارد. در یکی از پر استنادترین تقسیم‌بندی‌ها، نظریات مرتبط با اخلاق در پژوهش به دو دسته نظریه فراگیر یا عمومی^۴ و نظریه نسبی^۵ تقسیم شده‌اند. طبق نظریه فراگیر، قوانین و اصول اخلاقی، اصولی فراگیر و جهان شمول بوده که تحت هیچ شرایطی نباید نقض گردد و همواره بایستی معیار رفتار و عمل قرار گیرند. از طرفی بر اساس نظریه نسبی، قوانین و اصول اخلاقی می‌توانند تحت شرایط مختلف، متفاوت باشند. طبق این نظریه، قضاوت در خصوص هر عمل، بر اساس نتایجی است که از آن نصیب فرد می‌شود و به طور معمول هدف می‌تواند توجیه کننده وسیله باشد (مهرانی و همکاران، ۱۳۹۲). نظریه دیگری که در این زمینه مطرح شده، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده است. این نظریه یکی از مهم‌ترین

¹. Zhang

². Kearns

³. Universalistic argue

⁴. Relativistic argue

نظریه‌های علوم رفتاری در تبیین رفتار و تعیین عوامل موثر بر آن است. این نظریه گسترش یافته نظریه عمل منطقی است. این نظریه چارچوبی برای نگرش فرد در خصوص رفتار فراهم می‌آورد. فرض اصلی این نظریه آن است که قصد بیش از نگرش قادر به پیش‌بینی رفتار است. آجرن در سال ۱۹۹۱ با اضافه کردن کنترل رفتاری ادراک شده به این دو عامل، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده را مطرح کرد. در نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده فرض می‌شود که نیت به صورت مستقیم موجب تحریک رفتار می‌شود؛ نگرش نسبت به رفتار و هنجارهای ذهنی به صورت غیرمستقیم از طریق نیت بر رفتار تاثیر می‌گذارد و کنترل رفتاری درک شده هم به صورت مستقیم و هم به صورت غیرمستقیم (از طریق نیت) بر رفتار اثر می‌گذارد (Ajzen¹, ۱۹۹۱ به نقل از نورمحمدی و رستمی، ۱۴۰۰).

بدیهی است که بخش زیادی از پژوهش‌ها در کشور توسط دانشجویان دانشگاه‌ها انجام می‌پذیرد. بنابراین جهت کیفیت بخشی به این پژوهش‌ها علاوه بر رعایت اصول علمی، اصول اخلاقی پژوهش نیز ضرورت می‌یابد (چوبانی و نعیمی، ۱۳۹۴). در کشورهای پیشرفته اهمیت رعایت اخلاق در پژوهش تا حدی است که این کشورها به تشکیل کمیته‌های اخلاق در پژوهش، جهت نظارت بر طرح‌های پژوهشی دانشجویان اقدام کرده‌اند (بهمن آبادی و همکاران، ۱۳۹۳). روی هم رفته، بنا به اذعان صاحب نظران، فریب کاری در پژوهش در بسیاری از رشته‌ها و کشورها یک امر عادی تلقی می‌شود. پژوهشگران، مولفان، ناشران و مترجمان ممکن است در مسیر انجام فعالیت‌های خویش آگاهانه با نا آگاهانه مرتكب تخلف‌هایی شوند (کیوان آرا و همکاران، ۱۳۹۲؛ به نقل از عباس زاده و همکاران، ۱۳۹۷). بنابراین، بی‌توجهی به بحث اخلاق در فعالیت‌های پژوهشی رسالت آموزش عالی و دانشگاه‌ها را در تولید دانش و تربیت محقق تحت الشاعع قرار داده و زمینه‌های رواج مصاديق رفتارهای مغایر اخلاق پژوهشی را فراهم می‌نماید که عواقب نامطلوبی را در سطح جوامع به دنبال خواهد داشت (یمنی دوزی سرخابی و همکاران، ۱۳۹۳). به عنوان مثال حدود ۴۰ درصد دانشجویان در مراحل تدوین پایان‌نامه مرتكب جعل داده‌ها شده‌اند. پایان نامه‌هایی که داده‌های آن‌ها جعل شده است ممکن است به دلیل عدم آگاهی پژوهشگران بعدی مبنای کار آن‌ها قرار بگیرد. بنابراین عدم توجه به این امر ممکن است صدمات جبران‌نایدیری به جامعه دانشگاهی وارد آورد. چراکه یافته‌هایی که بر مبنای داده‌های دستکاری شده به دست آمده باشد، تهدیدی جدی برای شرافت علمی و کمال دانشگاهی محسوب می‌شود (چوبانی و همکاران، ۱۳۹۷: ۷۲). بی‌اخلاقی در پژوهش و سرقت علمی در دانشجویان به چهار روش زیر صورت می‌گیرد؛ ۱) سرقت مطالب دیگران و ثبت آن‌ها با نام خود، مانند خریدن مقاله یا پژوهش از مراکز خدمات پژوهشی، خدمات کامپیوتوری یا مراکز تایپ و تکثیر (کپی کردن مطالب مقاله یا پژوهش‌های دیگران بدون استناد و ارجاع صحیح نیز سرقت مطالب دیگران و ثبت آن‌ها به نام خود است؛ ۲) ارائه مقاله دیگران (برای مثال دوست، فامیل و غیره) به نام خود؛^۳ ۳) کپی بخش‌هایی از مطالب خود از یک یا چند منبع دیگر و ارائه منبع کامل بدون گذاشتن علامت نقل قول مستقیم؛^۴ ۴) برداشتن مطالب از یک یا چند منبع بدون ارائه مستندات ضروری (علمدارلو و همکاران، ۱۳۹۶). رواج سرقت علمی در جامعه و برخورد سطحی‌انگارانه، ارزش مجامع علمی و مدارک و داشته‌های آن را خدشه‌دار می‌کند. اثرات آن بر تولید‌کنندگان واقعی علم مانند دانشمندان، مولفین، مصنفین و دیگر صاحبان قلم، بدین صورت پدیدار خواهد شد که دیگر تمایلی به تولید علم نخواهد داشت و دست از نوشتن برخواهد داشت و یا راه فرار از چنین جامعه‌ای را انتخاب خواهد کرد، زیرا که بی‌اعتمادی، انگیزه هر نوع پژوهش علمی را از بین خواهد برد (ذاکر صالحی، ۱۳۸۹).

در مسئله رعایت اخلاق پژوهش در آموزش عالی ایران و افزایش سرقت‌های علمی، در این بخش شواهد پژوهشی متفاوتی ارئه شده است. در دانشگاه‌های داخلی نیز شواهدی دال بر عدم رعایت اخلاق پژوهشی وجود دارد، عواملی نظیر؛ عدم شفافیت در رابطه استاد و پژوهشگر یا دانشجوی تحصیلات تکمیلی، تعارف و مصلحت‌اندیشی برخی شوراهای پژوهشی، تعریف متفاوت از تقلب علمی، برخوردهای گوناگون با تخلف‌های علمی، دگنویسی مقالات، شهرت‌زدگی، شتاب‌زدگی، دخالت دادن خواسته‌های شخصی، سرقت ادبی، انتخاب موضوع غیر ضروری، تحقیق بدون احراز صلاحیت، عدم توجه به کیفیت پژوهش، مغالطه و جدال، فقدان روحیه نقدپذیری، فروش پژوهش، اتهامزنی، افسای راز و نظایر وجود دارد (نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، ۱۳۹۰ به نقل از عبداللهی و

¹. Ajzen

همکاران، ۱۳۹۷: ۱۳۷). برای نمونه ادیب و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهش پدیدارشناسی به مطالعه تجربیات اساتید و دانشجویان دانشگاه تبریز از توجه به اخلاق پژوهشی پرداختند، در یافته‌های خود شش مضمون اصلی «سوء رفتارها در پژوهش»، «فشارهای محیطی»، «ویژگی‌های فردی»، «فقدان مدیریت و راهنمایی»، «نظام آموزشی» و «عواقب و پیامدها» و چندین مضمون فرعی به دست آوردند. در پژوهش دیگر به وسیله بهمن آبادی و همکاران (۱۳۹۳) با عنوان بررسی میزان رعایت اصول اخلاقی در رساله‌های دکتری علوم انسانی در دانشگاه فردوسی مشهد انجام شده بود، نگارنده‌گان این پژوهش به این نتیجه رسیدند که در بخش معتبرهای از رساله‌های دکتری برخی از معیارهای اخلاق پژوهش مورد توجه قرار گرفته و بقیه موازین اخلاق پژوهش مورد غفلت واقع شده یا با دقت گزارش نشده است. یارقلی (۱۳۹۷) در پژوهشی دیگر با روش پدیدارشناسی به آسیب‌شناسی اخلاق پژوهش دانشگاهی پرداخت و مواردی همچون؛ بی‌اخلاقی در حین نگارش، ارزیابی و داوری مقالات؛ پژوهش برای ترفع و ثبت موقعيت شغلی؛ رشد نشريات بی‌کيفيت علمی؛ استفاده از روش‌های پژوهش زودبازده و کم‌هزینه و افت کيفيت آموزش به دليل مشغوليت بيش از حد به پژوهش را شناسايي کرد. زمانی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی در ميان دانشجویان دانشگاه اصفهان، به شناسايي و اولويت‌بندی عوامل موثر بر سرقت علمی و بی‌اخلاقی استنادي پرداختند و در نتایج خود ۱۱ عامل موثر بر سرقت علمی را شناسايي کردند که سه مورد از مهمترین آن، شامل؛ مدرک‌گرایی و توجه زیاد به نمره، نبود احساس خودکارآمدی در انجام پژوهش و رعایت نکردن اخلاق استنادي می‌شود. کوچکی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی دیگر به بررسی ۳۰ سال پژوهش‌های زراعی در ایران؛ و بررسی وضعیت اخلاق پژوهش آنها پرداختند و به این نتیجه رسیدند که انواع مختلف هم پوشانی در عنوان، گیاه هدف، تیمارهای آزمایشی و صفات مورد مطالعه با فراوانی حدود ۲۶ درصد در مقالات تحت بررسی وجود داشت که براساس مرامتمانه‌های اخلاقی، اقتباس ایده بدون ذکر نام محسوب می‌شود، هرچند در عرف رایج تخلف پژوهشی به شمار نمی‌رود. عددسازی یا گمراه‌سازی که تشخیص آن بر اساس ضریب تغییرات آزمایش، احتمال خطای نوع اول، عدم انطباق نتایج تجزیه واریانس و رگرسیون‌های ارائه شده در مقالات صورت گرفته، از جمله انواع تخلفات پژوهشی بود که با فراوانی حدود چهار درصد در کل مقالات مشهود می‌باشد. دستبرد علمی، تحریف و ذکر نادرست نتایج سایر محققین در بین ۱۲ درصد از مقالات تحت بررسی ردیابی شد که به طور معنی‌داری بیشتر از سایر تخلفات بود. نتایج همچنین نشان می‌داد که بروز تخلفات پژوهشی در مقالاتی که نویسنده اول یا مسئول آنها دانشجویان بوده‌اند به طور معنی‌داری بیشتر از مقالات اعضاء هیات علمی دانشگاهها یا سایر موسسات پژوهشی است. به علاوه رشد انواع مختلف تخلفات پژوهشی در دهه ۸۰ در مقایسه با دهه‌های ۶۰ و ۷۰ به طور معنی‌داری افزایش یافته است. این امر موید این نکته است که در سال‌های اخیر با افزایش جمعیت دانشجویی کشور و همچنین افزایش ظرفیت تحصیلات تكمیلی میزان ارتکاب سرقت علمی نیز افزایش یافته است.

در مطالعه قدوسی و همکاران (۱۳۹۰) با عنوان میزان رعایت اصول علمی اخلاق در پژوهش در پایان نامه‌های فارغ التحصیلان دانشکده دندان پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی خوارسگان ۸۳-۸۸ به این نتیجه دست یافتند که در ۸۹ پایان نامه انسانی، فرم رضایت نامه از شرکت کنندگان اخذ نگردیده بود. در ۸۳ درصد فقط بصورت شفاهی از شرکت کنندگان رضایت گرفته شده بود. شرکت کنندگان تنها در ۱۴ طرح (۱۵/۷ درصد) از اختیار خروج از مطالعه در هر زمان آگاهی داشتند. در پایان نامه‌های آزمایشگاهی (۱۱۱ مورد)، در ۴۷ درصد موارد کلیه کدهای اخلاق در پژوهش رعایت شده بود. البته چنین شواهدی در میان دانشجویان سایر کشورها نیز یافت می‌شود. لی^۱ و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی تطبیقی در مورد سوء رفتار علمی دانشجویان کره‌ای و ژاپنی به این نتیجه رسیدند که ۴۸/۹۲ درصد از دانشجویان کره‌ای و ۱۴/۸۴ درصد از دانشجویان ژاپنی سوء رفتار علمی در پژوهشات خود تجربه کرده‌اند با وجود اینکه ۹۰/۶۱ درصد از دانشجویان کره‌ای و ۸۷/۵۴ درصد از دانشجویان ژاپنی این رفتارها را نادرست تشخیص می‌دادند. لفستروم^۲ (۲۰۱۲) در مطالعه‌ای تحت عنوان آگاهی اخلاقی دانشجویان و مفاهیم اخلاقی پژوهش در یک دانشگاه آمریکایی به این نتیجه رسید که عواملی نظیر: انصراف مشارکت کنندگان، پرسش از شرکت کنندگان در پژوهش، انتشار یافته‌ها و اعطای اعتبار به همکاران از چالش بر

¹. Lee

². Löfström

انگیزترین مسائل اخلاقی برای دانشجویان در پژوهش هستند. شتسروم^۱ و همکاران (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان اخلاق پژوهشی در پایان نامه‌ها به این نتیجه رسیدند که وضعیت پایان نامه‌های انجام شده از حیث هفت شاخص اخلاقی؛ تایید اخلاقی (۹۴ درصد)، اطلاعات و رضایت آگاهانه (۸۶ درصد)، محترمانه بودن (۶۷ درصد)، جنبه‌های اخلاقی روش‌ها (۶۱ درصد)، استفاده از اصول و مقررات اخلاقی (۳۹ درصد)، دلیل منطقی برای پژوهش (۲۰ درصد) و انتخاب منصفانه مشارکت کنندگان (۱۴ درصد) قرار داشتند.

یکی دیگر از انتقادات برجسته که مسبب افزایش سرقت علمی شده است آئین نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی است (یارقلی، ۱۳۹۷) که موجب افزایش کمی تعداد مقالات شده است. صمدی و همکاران (۱۳۹۷) از جمله انتقادات بر این آئین نامه را مواردی از قبیل؛ متمرکز بودن آئین نامه ارتقای بر یکسان سازی بروندادها و تولیدات علمی ناشی از پژوهش، اعم از مقالات علمی، گزارش طرح‌ها و پروانه‌های ثبت اختراع و نبود توجه مشخص و شفاف به بروندادها و تولیدات علمی ناشی از خلاقیت هنری اعضای هیأت علمی؛ کم توجهی به ویژگی‌های خاص موجود در هر حوزه، در فرآیند مقایسه رشته‌های علمی مختلف با یکدیگر بر شمردن. در پژوهشی دیگر، شیربیگی و سادemoچشی (۱۳۹۷) از آسیب‌های این آئین نامه مواردی نظری؛ در نظر گرفتن معیارهای یکسان در همه رشته‌ها؛ توجه به کمیت به جای کیفیت آثار پژوهشی؛ تاکید بر نظرسنجی دانشجویی در ماده آموزشی و ضعف سوالات ارزشیابی از استاد؛ مشخص نبودن معیارهای ارزشیابی فعالیت‌های فرهنگی؛ اقول اخلاق علمی؛ دلالت عوامل سیاسی و غیر علمی بر فرایند ارتقا را خاطر نشان کردند.

در مطالعه‌ای دیگر، فعلی و همکاران (۱۳۹۱) به این نتیجه رسیدند که میزان نگرش و رفتار بیشتر دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس در سطوح نسبتاً نامساعد بود. اجاقی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی به تحلیل آسیب‌شناسی تقلب و سرقت علمی با رویکرد کیفی پرداختند. این آسیب‌ها، شامل: فرهنگی (ضعف ارزش‌های اخلاقی، راحت‌طلبی، فقدان انگیزه، روابط به جای اصول و ضوابط، ضعف ایمان)، پروژه‌ی (عدم تخصص کافی، ناآگاهی از قوانین، ضعف در نگارش، ضعف در ترجمه)، اقتصادی (منفعت‌طلبی در علم، کمبود بودجه و امکانات و پیشرفت تکنولوژی)، اجتماعی (عدم نظارت کافی، به روز نبودن قوانین، عدم تناسب جرم و جزا، شکل‌گیری الگوهای غلط) و آموزشی (آموزش محور بودن، توجه به کمیت به جای کیفیت، اطلاع‌رسانی ناکافی، اجبار در پژوهش، زمان) می‌شد. یکی از آسیب‌های که در مطالعات انجام شده در داخل کشور بسامد بیشتری داشت، ضعف در قوانین و عدم نظارت مکفی بود. همانگونه که چوپانی و همکاران (۱۳۹۷) (۷۳) خاطر نشان کردند نبود نظارت دقیق و اثربخش نسبت به کیفیت پژوهش‌ها باعث می‌شود که کارها و مقالات از لحاظ کیفی مورد ارزیابی قرار نگیرد و مقالات خیلی ضعیف نیز چاپ شوند. شفافیت ضعیف قوانین و مقررات در زمینه تقلب و سرقت علمی در بعضی از مواقع خود باعث می‌شود که به این امر دامن زده شود و بی‌اخلاقی در پژوهش افزایش پیدا کند.

نقشه مقابل این شواهد، مطالعاتی هستند که نشان می‌دهند استانداردها و اخلاق پژوهش در آموزش عالی کشور رعایت می‌شود. روشنی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی مولفه‌های اخلاق پژوهشی اعضای هیات علمی علوم انسانی دانشگاه ارومیه پرداختند و به این نتیجه رسیدند که اخلاق پژوهشی اعضای هیات‌علمی علوم انسانی دانشگاه ارومیه از وضعیت مطلوب برخوردار است. همچنین نتایج نشان می‌داد که مولفه‌های رعایت حقوق مشارکت کنندگان و حقوق مالکیت فکری از وضعیت مطلوب برخوردارند، اما مولفه‌های پرهیز از دستکاری پژوهش و پرهیز از رابطه‌گرایی در پژوهش از وضعیت نامطلوبی برخوردارند. بروجنی و همکاران (۱۳۹۵) در مطالعه‌ای تحت عنوان بررسی میزان پاییندی دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته‌ی تربیت بدنی، به اصول اخلاق پژوهش، در دانشگاه‌های تهران به این نتیجه رسیدند که ارتباط معنادار بین سال ورود دانشجویان و نگرش آنان درباره پاییندی به اخلاق پژوهش، و بین مقطع تحصیلی و نگرش درباره پاییندی به اخلاق پژوهش وجود دارد. خسروان و همکاران (۱۳۹۴) در مطالعه‌ای با عنوان وضعیت رعایت اخلاق در پژوهش‌های دانشجویی، عوامل مرتبط و راهکارهای اصلاح آن از دیدگاه دانشجویان و استاید دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۳۹۲ به این نتیجه رسیدند که از دیدگاه استاید و دانشجویان، بیشترین موارد نقص رعایت اخلاق در مرحله برنامه‌ریزی و

^۱. Kjellström

اجرای پژوهش(۱۷,۹٪) و کمترین آن در مرحله تجزیه و تحلیل، گزارش و انتشار نتایج (۰,۰٪) اتفاق می‌افتد. در بررسی علل، جیظه مرتبط با دانشجو (۳۰,۴٪) و حیطه مدیریتی - محیطی (۲۶,۵٪) از بیشترین عوامل مرتبط بوده‌اند. بیشترین فراوانی راهکارها مربوط به ایجاد سیستم پایش (۴۷,۱ درصد) و ارائه مشاوره پژوهشی (۴۱,۴ درصد) بودند. رونقی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان اندازه‌گیری شاخص‌های اخلاق پژوهش دانشجویان تحصیلات تکمیلی با روش تحلیل سلسله مراتبی فازی به این نتیجه دست یافتند که شاخص رفتار ناشایست دارای بیشترین اهمیت در بین شاخص‌های اخلاق پژوهش است.

در واقع، اینگونه می‌توان گفت که امروزه یکی از چالش‌های مهم آموزش عالی ایران رعایت اخلاق پژوهش و سرقت علمی است (کیخا، ۱۳۹۹). این امر می‌تواند به دلایل گوناگونی که اشاره شد که شامل سطوح فردی، دانشگاهی، آموزش عالی و یا شرایط محیطی و فرهنگی و غیره باشد که به شکل زنجیروار در پدید آمدن وضعیت فعلی در پژوهش به ویژه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دخیل هستند. برای مثال، به عوامل فردی (توجه زیاد به نمره، نبود احساس خودکارآمدی در انجام پژوهش (زمانی و همکاران، ۱۳۹۲؛ ضعف نگرشی (فعلی و همکاران، ۱۳۹۱)؛ راحت‌طلبی، فقدان انگیزه، ناآگاهی از قوانین، ضعف در نگارش (اجاقی و همکاران، ۱۳۹۰)؛ عوامل فرهنگی (فشارهای محیطی (ادیب و همکاران، ۱۳۹۴)؛ مدرک‌گرایی (زمانی و همکاران، ۱۳۹۲)؛ عوامل در سطح نظام آموزش عالی (ارزیابی و داوری مقالات؛ پژوهش برای ترفیع و تثبیت موقعیت شغلی؛ رشد نشریات بی‌کیفیت علمی (یارقلی، ۱۳۹۷)؛ عدم نظارت کافی، به روز نبودن قوانین (اجاقی و همکاران، ۱۳۹۰) می‌توان اشاره کرد. از این رو، پایش وضعیت اخلاق دانشجویان تحصیلات تکمیلی و ارائه راهکارهایی برای بروز رفت از این معضل به ضرورتی اجتناب ناپذیر برای جامعه دانشگاهیان مبدل شده است. از یک سو، تداوم وضع کنونی نه تنها ناکارآمدی کارکردهای دانشگاه‌ها به مثابه کنشگران اصلی جوامع در توسعه همه جانبه اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی، بلکه بی‌اعتمادی جامعه به نهاد دانشگاهی را در پی دارد، از سوی دیگر، اهمیت بحث اخلاق و پایبندی به آن در دین اسلام است به گونه‌ای که فلسفه بعثت پیامبر (ص) نیز مکارم اخلاقی بوده است، بنابراین پایبندی به آن و تسری آن به تمام حوزه‌های زیستی برای مسلمانان اهمیت زیادی دارد. در همین جهت پژوهش حاضر، با هدف تبیین عوامل موثر بر رعایت اخلاق پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علامه طباطبائی انجام شده است. برای دستیابی به این هدف، پرسش‌های زیر طرح‌بیزی شده است:

۱. عوامل فردی، عوامل محیط داخل دانشگاه و عوامل خارج از دانشگاه به چه اندازه در رعایت اخلاق پژوهشی دانشجویان دختر تحصیلات تکمیلی موثر بوده است؟
۲. عوامل فردی، عوامل محیط داخل دانشگاه و عوامل خارج از دانشگاه به چه اندازه در رعایت اخلاق پژوهشی دانشجویان پسر تحصیلات تکمیلی موثر بوده است؟
۳. آیا بین تاثیر عوامل فردی، عوامل محیط داخل دانشگاه و عوامل خارج از دانشگاه در رعایت اخلاق پژوهشی دانشجویان دختر و پسر تحصیلات تکمیلی تفاوت معناداری وجود دارد؟

روش‌شناسی

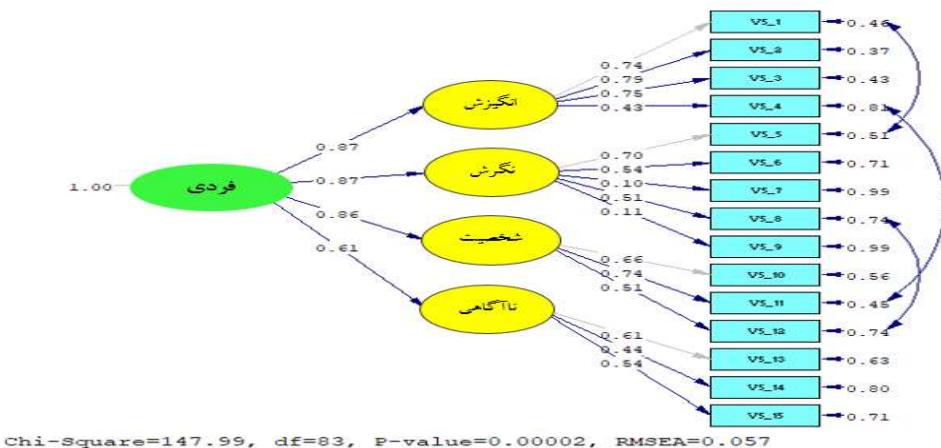
از نظر طرح پژوهش، پژوهش حاضر توصیفی از نوع پیمایشی است. پژوهش توصیفی شامل مجموعه روش‌هایی است که هدف آن توصیف کردن شرایط یا پدیده‌های مورد بررسی است. اجرای تحقیق توصیفی می‌تواند به شناخت بیشتر شرایط موجود یاری رساند. در این پژوهش توصیفی به دنبال تبیین عوامل موثر بر رعایت اخلاق پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی در شرایط کنونی هستیم. این تبیین با استفاده از استفاده از پیمایش مقطعی انجام شده است. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه

عالمه طباطبایی تهران به تعداد ۱۸۰۰ نفر بوده‌اند که برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب و از فرمول کوکران، به منظور تعیین حجم نمونه استفاده شد. برآورد حجم نمونه به تعداد ۳۷۶ نفر بود. با این وجود تعداد ۳۸۰ پرسشنامه بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی توزیع شد و از این میان تعداد ۲۴۶ پرسشنامه دریافت شد.

در این پژوهش برای گردآوری داده‌های مورد نیاز از پرسشنامه اخلاق پژوهش محمد داودی و چراغعلی (۱۳۹۷) استفاده گردید که شامل ۳ بعد اصلی (عوامل فردی، عوامل داخل دانشگاه و عوامل خارج از دانشگاه) و ۹ مولفه (انگیزش، نگرش، شخصیت، ناآگاهی از موازین و کدهای اخلاقی، فشارهای محیطی برای ارتقاء، خلاء نظراتی، پژوهش و نگارش به غیر فارسی، سوءاستفاده از فناوری‌های جدید، تاثیر فرهنگ‌های مختلف) همراه با ۳۷ گویه در طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت دربردارنده گزینه‌های خیلی زیاد (۵)، زیاد (۴)، متوسط (۳)، کم (۲)، خیلی کم (۱) می‌باشد. ضریب پایایی برای این پرسشنامه را در پژوهش خود ($\alpha=0.934$) بیان کرده بودند، اما ضریب پایایی برای کل پرسشنامه در پژوهش حاضر ($\alpha=0.825$) محاسبه شد، که نشان از قابلیت اعتماد مناسب پرسشنامه است و همچنین ضریب الگای کرونباخ برای بعد عوامل فردی ($\alpha=0.805$)، بعد عوامل محیطی داخل دانشگاه ($\alpha=0.722$) و برای بعد عوامل محیطی خارج از دانشگاه ($\alpha=0.773$) به دست آمده است. روایی محتوایی توسط اساتید و روایی سازه پرسشنامه اخلاق پژوهش نیز از تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول استفاده شد. نتایج این بررسی در اشکال و جداول زیر بیان شده است.

جدول ۱: شاخص‌های برازش مدل اخلاق پژوهش بعد فردی

RMSEA	RFI	CFI	IFI	NFI	NNFI	GFI	RMR	χ^2/df	شاخص برازنده‌گی
<0,08	1-0	1-0	1-0	1-0	1-0	1-0	<0,08	5-1	دامنه پذیرش
0,057	0,90	0,96	0,96	0,92	0,95	0,93	0,070	1,79	مقدار محاسبه شده

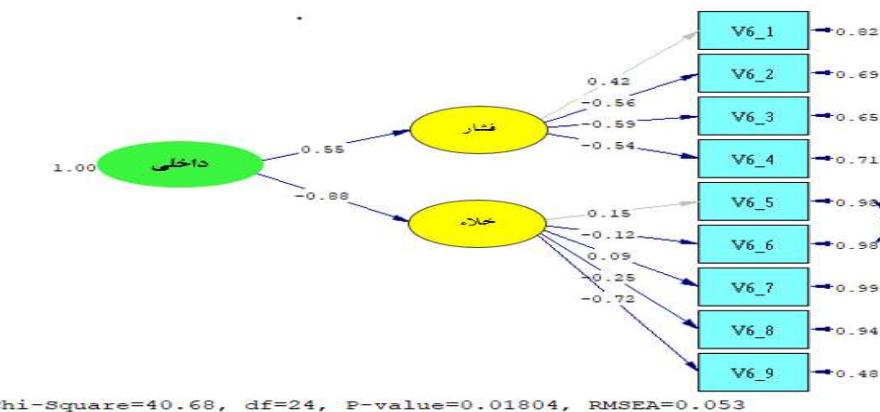

شکل ۱: تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول بعد عوامل فردی

همانطور که در جدول و شکل ۱ مشاهده می‌کنیم مدل در بعد عوامل فردی از برازش خوبی برخوردار است.

جدول ۲: شاخص‌های برازش مدل اخلاق پژوهش بعد داخل دانشگاه

RMSEA	RFI	CFI	IFI	NFI	NNFI	GFI	RMR	χ^2/df	شاخص برازنده‌گی
<0,08	1-0	1-0	1-0	1-0	1-0	1-0	<0,08	5-1	دامنه پذیرش
0,053	0,72	0,91	0,92	0,81	0,86	0,96	0,010	1,79	مقدار محاسبه شده

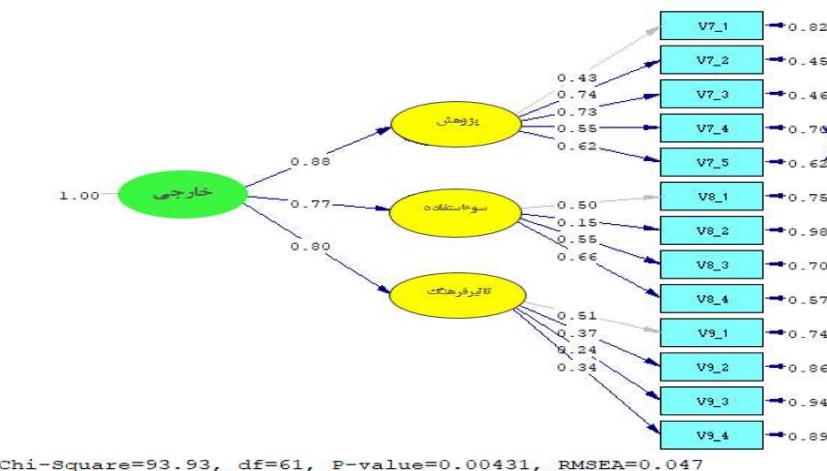

شکل ۲: تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول بعد عوامل داخلی دانشگاه

همانطور که در جدول و شکل ۲ مشاهده می‌کنیم مدل در بعد عوامل داخلی دانشگاه از برازش خوبی برخوردار است.

جدول ۳: شاخص‌های برازش مدل اخلاق پژوهش بعد خارج از محیط دانشگاه

شاخص برازنده‌گی	دامنه پذیرش	مقدار محاسبه شده	RMSEA	RFI	CFI	IFI	NFI	NNFI	GFI	RMR	χ^2/df
	<0.08	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	<0.08	5-1
	0.057	0.88	0.96	0.96	0.91	0.95	0.94	0.97	0.94	0.067	1.54

شکل ۳: تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول بعد عوامل خارج از دانشگاه

همانطور که در جدول و شکل ۳ مشاهده می‌کنیم مدل در بعد عوامل خارج از دانشگاه نیز از برازش خوبی برخوردار است. در تجزیه و تحلیل داده‌ها، ابتدا تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم در کل نمونه و سپس به تفکیک جنسیت اجرا شد. در ادامه تحلیل چندگروهی با رویکرد حداقل مربعات جزئی (PLS-MGA) (PLS-MGA) انجام شد. تحلیل‌ها با نرم افزارهای SPSS.25 و SmartPLS.3.3.2 lisrel 8.7 انجام شد.

یافته‌ها

در این پژوهش ۲۴۶ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علامه طباطبائی شرکت داشتند. شاخص‌های جمعیت شناختی به تفکیک جنسیت در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۴: شاخص‌های جمعیت شناختی نمونه

شاخص	گروه	کل نمونه (۲۴۶ نفر)					
		مردان(۱۱۳ نفر)	زنان(۱۳۳ نفر)	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی
سن	۲۵ تا ۲۲ سال	۹۹	۴۰/۲	۳۹	۳۴/۵	۶۰	۴۵/۱
دوره تحصیلی	۲۹ تا ۲۶ سال	۷۹	۳۲/۱	۴۱	۳۶/۳	۳۸	۲۸/۶
دانشکده	۳۳ تا ۳۰ سال	۳۴	۱۳/۸	۱۷	۱۵/۰	۱۷	۱۲/۸
	۳۴ سال و بالاتر	۳۴	۱۳/۸	۱۶	۱۴/۲	۱۸	۱۳/۵
	کارشناسی ارشد	۲۰۹	۸۵/۰	۹۹	۸۷/۶	۱۱۰	۸۲/۷
	دکتری تخصصی	۳۷	۱۵/۰	۱۴	۱۲/۴	۲۳	۱۷/۳
	ادیبات فارسی و زبان‌های خارجی	۲۸	۱۱/۴	۴	۳/۵	۲۴	۱۸/۰
	روان‌شناسی و علوم تربیتی	۴۱	۱۶/۷	۱۵	۱۳/۳	۲۶	۱۹/۵
	مدیریت و حسابداری	۶۳	۲۵/۶	۲۳	۲۰/۴	۴۰	۲۰/۱
	حقوق و علوم سیاسی	۶۱	۲۴/۸	۴۳	۳۸/۱	۱۸	۱۳/۵
	علوم ارتباطات	۱۷	۶/۹	۶	۵/۳	۱۱	۸/۳
	تربیت بدنی و علوم ورزشی	۱۶	۶/۵	۷	۶/۲	۹	۷/۸
	اقتصاد	۲۰	۸/۱	۱۵	۱۳/۳	۵	۳/۸

پیش از اجرای تحلیل آماری به غربالگری داده‌ها و شناسایی پرتوهای تک متغیره با نمودار جعبه‌ای پرداخته شد. نتایج نشان داد که پرتو تک متغیره‌ای وجود ندارد. شناسایی پرتوهای چندمتغیره نیز با آماره مahaلانوبیس صورت گرفت. سپس فواصل مورد نظر بر اساس درجات آزادی (تعداد متغیرها که در اینجا نه متغیر پیش بین موجود در مدل بود) در آزمون خی دو (χ^2) اصلاح و در سطح $P < 0.001$ مورد بررسی قرار گرفت (میرز، گامست و گوارینو، ۲۰۱۶). نتایج حاکی از عدم وجود پرتو چندمتغیره بود ($P > 0.001$). بررسی مفروضه نرمال بودن تک متغیره با در نظر گرفتن کجی ± 2 (شوماخر و لوماکس^۱، ۲۰۱۲) و کشیدگی $7 \pm$ (وست و همکاران^۲، ۱۹۹۵)، نشان داد که نرمال بودن تک متغیره برای تمامی متغیرها به تفکیک گروه‌ها محقق شده است. در بررسی نرمال بودن چند متغیره، پس از محاسبه مقادیر باقیمانده‌های استاندارد شده^۳، توزیع باقیمانده‌ها با آزمون کالموگروف-اسمیرنوف یکراهه^۴ مورد بررسی قرار گرفت. بزرگتر بودن سطح معناداری آزمون از آلفای $P \geq 0.001$ نشان از نرمال بودن توزیع متغیرها دارد (میرز و همکاران، ۲۰۱۶). نتایج نشان داد که توزیع باقیمانده‌ها به تفکیک گروه‌ها نرمال است ($P \geq 0.05$). در بررسی عدم همخطی متغیرهای پیش بین مدل، اگر شاخص تحمل^۵ کوچکتر از ۱ و بزرگتر از 0.40 و شاخص تورم واریانس^۶ (VIF) کوچکتر از 10 باشد (استیونس^۷، ۲۰۱۲) مفروضه عدم همخطی چندگانه محقق شده است. نتایج نشان داد که ضرایب تحمل متغیرهای پیش بین از 0.40 تا 0.74 برای مردان و 0.40 تا 0.41 برای زنان معتبر نبودند.

¹. Schumacker & Lomax². West & et al³. Standardized residuals⁴. One way Kolmogorov-smirnov⁵. Tolerance⁶. Variance inflation facto(VIF)⁷. Stevens

تا ۷۳٪. برای زنان در تغییر بودند. تورم واریانس نیز برای مردان از ۱/۳۵ تا ۲/۴۵ و برای زنان از ۱/۳۷ تا ۲/۵۴ در تغییر هستند. در بررسی مفروضه استقلال خطاهای از آماره دوربین واتسون استفاده شد. ضرایب ۱/۵ تا ۲/۵ و نزدیک به ۲ برای این آماره نشان از استقلال خطاهای دارند (نتر، کاتنر، ناتشهیم و واسرمن، ۱۹۹۶). این ضرایب برای مردان و زنان به ترتیب برابر با ۱/۹۶ تا ۲/۰۹ بود.

پس از تحقق مفروضات، مدل مفهومی پژوهش با استفاده از نرم افزار Smart PLS ارزیابی شد. برآورد خطای استاندارد روش بوت استرپ^۱ (تننهاووس و همکاران، ۲۰۰۵) و بازتولید مدل با ۱۰۰۰ تکرار انجام شد. برای ارزیابی مدل‌های اندازه‌گیری از پایایی شاخص^۲، روایی همگرا^۳ و روایی واگرای^۴ استفاده شد (هالند، ۱۹۹۹). بررسی بارهای عاملی^۵ هر نشانگر انعکاسی بر روی سازه متناظر آن برای کل نمونه در شکل ۱ و برای مردان و زنان در شکل ۲ نشان دهنده مطلوب بودن پایایی مدل‌های اندازه‌گیری است. ضرایب α بزرگتر از ۰/۹۶ و در سطح ۰/۰۵ معنادار بودند (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲). ضرایب مناسب برای این شاخص مقادیر ۰/۴۰ و بالاتر را شامل می‌شوند (هالند، ۱۹۹۹). بررسی پایایی و روایی همگرا در جدول ۲ آورده شده است.

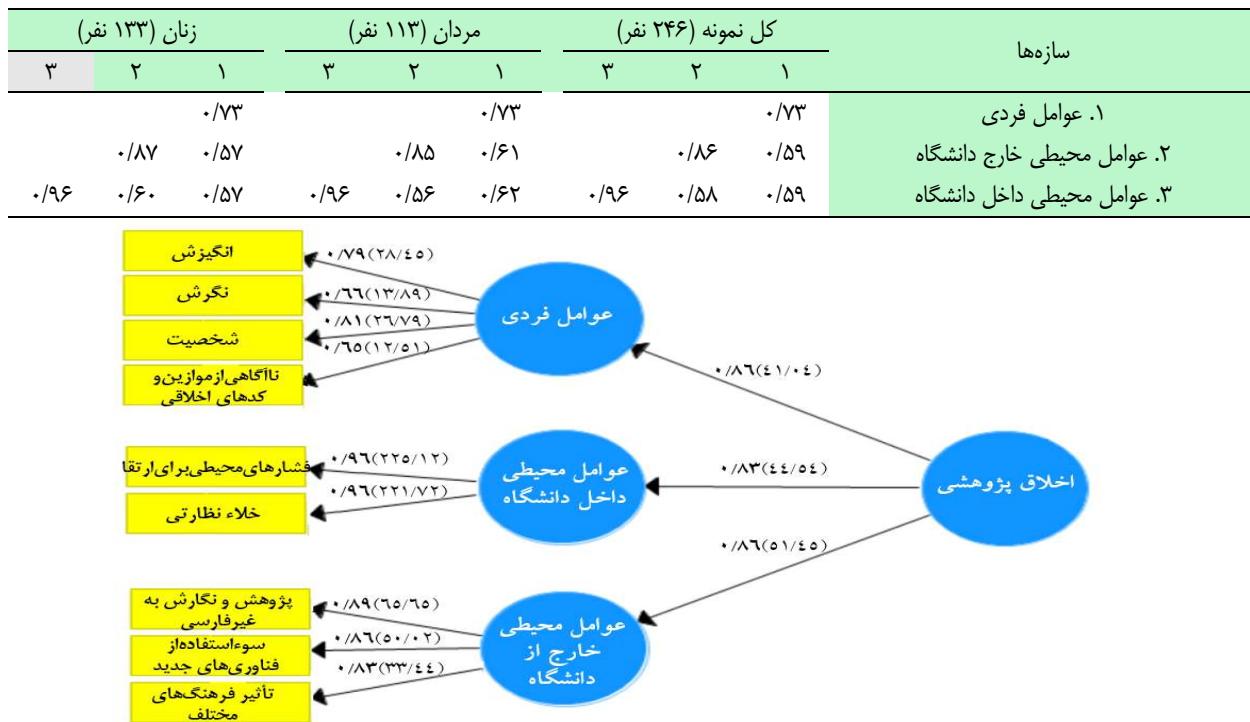
جدول ۵: بررسی پایایی و روایی همگرا شاخص‌های اخلاق پژوهشی

زنان (۱۲۳ نفر)						مردان (۱۱۳ نفر)						کل نمونه (۲۴۶ نفر)						سازه‌ها
AVE	CR	آلفای کرونباخ	AVE	CR	آلفای کرونباخ	AVE	CR	آلفای کرونباخ	AVE	CR	آلفای کرونباخ	AVE	CR	آلفای کرونباخ	AVE	CR		
۰/۵۴	۰/۸۲	۰/۷۱	۰/۵۳	۰/۸۲	۰/۷۰	۰/۵۴	۰/۸۲	۰/۷۱	۰/۵۴	۰/۹۶	۰/۹۲	عوامل فردی						
۰/۹۲	۰/۹۶	۰/۹۲	۰/۹۳	۰/۹۶	۰/۹۲	۰/۹۳	۰/۹۶	۰/۹۲	۰/۹۳	۰/۹۶	۰/۹۲	عوامل محیطی داخل دانشگاه						
۰/۷۵	۰/۹۰	۰/۸۳	۰/۷۳	۰/۸۹	۰/۸۱	۰/۷۴	۰/۹۰	۰/۸۳	۰/۵۰	۰/۹۰	۰/۸۷	عوامل محیطی خارج از دانشگاه						
۰/۵۰	۰/۹۰	۰/۸۷	۰/۵۰	۰/۹۰	۰/۸۷	۰/۵۰	۰/۹۰	۰/۸۷	۰/۵۰	۰/۹۰	۰/۸۷	اخلاق پژوهشی						

ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی^۶ (CR) در جدول ۵ نشان از پایایی مناسب سازه‌ها در کل نمونه و به تفکیک جنسیت دارد. ضرایب بالاتر از ۰/۷۰ برای آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی (CR) نشان از همسانی درونی سازه‌ها در کل نمونه و به تفکیک جنسیت دارد (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲). فورنل و لارکر^۷ (۱۹۸۱) ضریب ۰/۵۰ و بزرگتر معیار میانگین واریانس استخراج شده^۸ (AVE) را برای روایی همگرای سازه‌ها توصیه کردند. نتایج نشان می‌دهد که تمامی سازه‌ها در کل نمونه و به تفکیک جنسیت از روایی همگرای مناسب برخودارند. در بررسی روایی واگرای نیز از روش فورنل و لارکر (۱۹۸۱) استفاده شد. بر اساس این روش جذر میانگین واریانس استخراج شده (AVE) باید از همبستگی نشانگرهای هر سازه بزرگتر باشند. جدول ۶ نشان می‌دهد که در مورد تمامی سازه‌ها روایی واگرای محقق شده است.

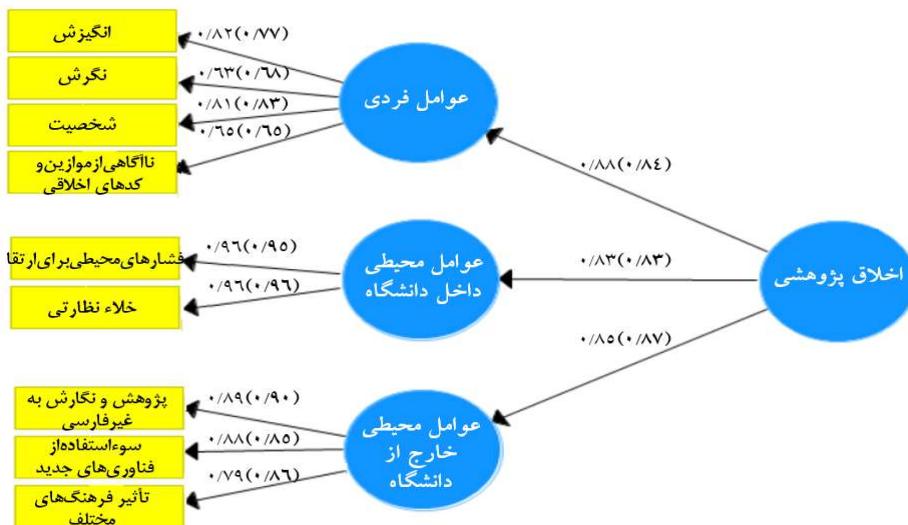
جدول ۶: ماتریس فورنل لارکر جهت بررسی روایی واگرای

- ^۱. Bootstrapping
- ^۲. Tenenhaus & et al
- ^۳. Item Reliability
- ^۴. Convergent Validity
- ^۵. Divergent Validity
- ^۶. Hulland
- ^۷. Factor Loadings
- ^۸. Composite Reliability (CR)
- ^۹. Fornell & Larcker
- ^{۱۰}. Average Variance Extracted (AVE)

* اعداد برجسته ضرایب استاندارد شده و اعداد داخل پرانتر ضرایب آ هستند.

شکل ۴: نمودار مسیر و ضرایب استاندارد شده مدل اخلاق پژوهشی در کل نمونه

* ضرایب داخل پرانتر مربوط به زنان و سایر ضرایب مربوط به مردان هستند.

شکل ۵: نمودار مسیر و ضرایب استاندارد شده مدل اخلاق پژوهشی در زنان و مردان

ضرایب استاندارد شده در مدل‌های اندازه‌گیری نشان دهنده آن است که در مدل اندازه‌گیری عوامل فردی، در کل نمونه و گروه زنان شخصیت و در گروه مردان، انتگیزش بالاترین بار عاملی را دارد. در مدل اندازه‌گیری عوامل محیطی داخل دانشگاه در کل نمونه و

همچنین گروه زنان و مردان هر دو نشانگر دارای بار عاملی نزدیک به هم هستند. در نهایت در مدل اندازه‌گیری عوامل محیطی خارج از دانشگاه در کل نمونه و همچنین گروه زنان و مردان، پژوهش و نگارش به غیر فارسی دارای بیشتر بار عاملی است. در ادامه جهت برآش بخش ساختاری مدل به بررسی مقادیر ضریب تبیین (R^2) و معیار تناسب پیش‌بین^۱ (Q^2) پرداخته شد. مقادیر ضریب تبیین (R^2) $0/۰۹$ ، $0/۳۳$ و $0/۶۷$ به ترتیب ملاک ضعیف، متوسط و قوی برای این شاخص به شمار می‌روند. سه مقدار $0/۰۲$ ، $0/۱۵$ و $0/۳۵$ برای معیار تناسب پیش‌بین (Q^2) نشان از قدرت ضعیف، متوسط و قوی دارند (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲). نتایج این تحلیل‌ها در جدول ۴ آورده شده و نشان از برآش قوی مدل دارد.

جدول ۷: شاخص‌های برآش مدل ساختاری

زنان (۱۲۳ نفر)			مردان (۱۱۳ نفر)			کل نمونه (۲۴۶ نفر)			سازه‌ها
Q^2	$R^2_{adjusted}$	R^2	Q^2	$R^2_{adjusted}$	R^2	Q^2	$R^2_{adjusted}$	R^2	
$0/۳۸$	$0/۷۱$	$0/۷۱$	$0/۳۹$	$0/۷۶$	$0/۷۷$	$0/۳۹$	$0/۷۴$	$0/۷۴$	۱. عوامل فردی
$0/۶۴$	$0/۶۹$	$0/۷۰$	$0/۶۴$	$0/۶۹$	$0/۷۰$	$0/۶۳$	$0/۶۹$	$0/۶۹$	۲. عوامل محیطی خارج دانشگاه
$0/۵۶$	$0/۷۵$	$0/۷۱$	$0/۵۲$	$0/۷۳$	$0/۷۳$	$0/۵۴$	$0/۷۴$	$0/۷۴$	۳. عوامل محیطی داخل دانشگاه

ضرایب استاندارد شده ساختاری در شکل ۴ و ۵ نشان می‌دهند که در کل نمونه و گروه زنان، عوامل محیطی خارج از دانشگاه و در گروه مردان عوامل فردی دارای بیشترین بار عاملی بر روی اخلاق پژوهشی هستند. تحلیل چندگروهی جهت مقایسه بارهای عاملی نشانگرها بر روی عوامل سه‌گانه و نیز ضرایب ساختاری در جدول ۸ آورده شده است. نتایج این جدول گویای آن است که در مدل‌های اندازه‌گیری و نیز روابط ساختاری میان عوامل فردی، عوامل محیطی داخل دانشگاه و خارج از دانشگاه بین زنان و مردان تفاوت معناداری وجود ندارد ($P > 0/۰۵$).

جدول ۸: تحلیل چندگروهی ضرایب مسیر مدل‌های اندازه‌گیری و ساختاری

مسیرها	آماره t	اختلاف ضرایب	سطح معناداری
عوامل فردی ← انگیش	$-0/۰۴۲$	$-0/۸۱$	$-0/۰۴۷$
عوامل فردی ← نگرش	$-0/۰۶۴$	$-0/۴۷$	$-0/۰۴۶$
عوامل فردی ← شخصیت	$-0/۰۷۲$	$-0/۳۶$	$-0/۰۲۱$
عوامل فردی ← ناگاهی از موازین و کدهای اخلاقی	$-0/۰۹۹$	$-0/۰۲$	$-0/۰۰۲$
عوامل محیطی داخل دانشگاه ← فشارهای محیطی برای ارتقا	$-0/۰۶۲$	$-0/۵۰$	$-0/۰۰۴$
عوامل محیطی داخل دانشگاه ← خلاء نظراتی	$-0/۰۹۷$	$-0/۰۴$	$-0/۰۰۱$
عوامل محیطی خارج از دانشگاه ← پژوهش و نگارش به غیرفارسی	$-0/۰۶۸$	$-0/۴۲$	$-0/۰۱۲$
عوامل محیطی خارج از دانشگاه ← سوء استفاده از فناوری‌های جدید	$-0/۰۳۹$	$-0/۸۶$	$-0/۰۳۲$
عوامل محیطی خارج از دانشگاه ← تأثیر فرهنگ‌های مختلف	$-0/۰۲۳$	$-1/۲۰$	$-0/۰۶۵$
اخلاق پژوهشی ← عوامل فردی	$-0/۰۴۴$	$-0/۷۸$	$-0/۰۳۲$
اخلاق پژوهشی ← عوامل محیطی داخل دانشگاه	$-0/۰۹۹$	$-0/۰۰۵$	$-0/۰۰۱$
اخلاق پژوهشی ← عوامل محیطی خارج از دانشگاه	$-0/۰۷۲$	$-0/۳۶$	$-0/۰۱۲$

^۱. Predictive relevance

بحث

بطور کلی نتایج این بخش از پژوهش نشان داد که ضرایب استاندارد شده در مدل‌های اندازه‌گیری، در بعد عوامل فردی، در کل نمونه و گروه زنان شخصیت و در گروه مردان، انگیزش بالاترین بار عاملی را داراست. در مدل اندازه‌گیری عوامل محیطی داخل دانشگاه در کل نمونه و همچنین گروه زنان و مردان هر دو نشانگر دارای بار عاملی نزدیک به هم هستند. در نهایت در مدل اندازه‌گیری عوامل محیطی خارج از دانشگاه در کل نمونه و همچنین گروه زنان و مردان، پژوهش و نگارش به غیر فارسی دارای بیشتر بار عاملی است. ضرایب استاندارد شده ساختاری نیز در کل نمونه و گروه زنان، عوامل محیطی خارج از دانشگاه و در گروه مردان عوامل فردی دارای بیشترین بار عاملی بر روی اخلاق پژوهشی را نشان داد. تحلیل چندگرهی جهت مقایسه بارهای عاملی نشانگرها بر روی عوامل سه‌گانه و نیز ضرایب ساختاری حاکی از آن بود که در مدل‌های اندازه‌گیری و نیز روابط ساختاری میان عوامل فردی، عوامل محیطی داخل دانشگاه و خارج از دانشگاه بین زنان و مردان تفاوت معناداری وجود ندارد ($P < 0.05$).

از آنجایی که در رابطه با مساله این موضوع پژوهشی بطور مستقیم به بررسی آن نپرداخته است اما با این وجود پژوهش‌هایی هستند که بطور غیرمستقیم دلالت بر تایید یافته‌های (همسو) این پژوهش دارد بطور مثال آزمایش (۱۳۹۶) در نتایج پژوهش خود بیان کرد که تاثیر جنسیت بر خودکارآمدی پژوهش دانشجویان معنادار نبوده است. یمینی و امین مظفری (۱۳۸۶) در یافته‌های خود به این نتیجه رسیدند از نظر جنسیت تجربه پژوهش دانشجویان تحصیلات تکمیلی یکسان است. گراوند و همکاران (۱۳۹۳) در یافته‌های خود دریافتند که بین خودکارآمدی پژوهش با عملکرد پژوهش دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود ندارد. آریانی و همکاران (۱۳۹۲) نیز در پژوهش خود دریافت بین دانشجویان دختر و پسر در خودکارآمدی پژوهش تفاوت معناداری وجود نداشت، همچنین نقش جنسیت نیز در ارتباط با خودکارآمدی پژوهش معنی دار نبود. داوری و همکاران (۱۳۹۴) در نتایج پژوهش خود دریافتند که اختلاف معناداری بین میانگین نمره کل و نمره خودکارآمدی پژوهش بر حسب جنسیت مشاهده نشد. رضایی و حسین‌پور (۱۳۹۴) دریافتند که تفاوت معناداری بین مهارت‌های تو شتاری پژوهش دانشجویان بر مبنای متغیرهای جنسیت و مقطع تحصیلی وجود دارد. سلیمان زاده نجفی و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهش خود دریافتند تفاوت معناداری بین نمره خودکارآمدی پژوهش با جنسیت، دانشکده و مقطع تحصیلی وجود نداشت. رابین و بابین^۱ (۱۹۹۷) نیز در نتایج پژوهش‌های خود دریافتند که تفاوت کمی بین جنسیت در زمینه های اقدامات قضاوی اخلاقی در پژوهش وجود دارد. فائیزه^۲ (۲۰۰۹) در نتایج پژوهش خود عنوان کرد که تفاوت معناداری در نگرش‌های اخلاق پژوهشی بین دانشجویان دختر و پسر اندونزیایی وجود ندارد. علیمراد^۳ (۲۰۲۰) همچنین در نتایج پژوهش خود بیان کرد که نه جنسیت و سطح تحصیلات دانشجویان و نه تأثیر متقابل این دو متغیر تأثیر معنی داری بر دلایل سرقت ادبی ندارند. فیشر^۴ (۲۰۰۹) دانشجویان تحصیلات تکمیلی روانشناسی از سطح مطلوب رعایت اخلاق پژوهشی برخوردارند و خود را ملزم به رعایت آن می‌کنند.

همانطور که در پلاگراف قبل اشاره کردیم از آنجایی که در رابطه با مساله این موضوع پژوهشی بطور مستقیم به بررسی آن نپرداخته است اما با این وجود پژوهش‌هایی هستند که بطور غیرمستقیم نیز دلالت بر عدم تایید یافته‌های (ناهمسو) این پژوهش دارد بطور مثال کاظمی و همکاران (۱۳۹۶) در نتایج پژوهش خود دریافتند که از نظر جنسیت در خودکارآمدی پژوهش در دو جنس اختلاف معناداری وجود دارد. یو و همکاران^۵ (۲۰۱۱) در یافته‌های خود در یک پژوهش دریافتند که تفاوت جنسیتی در حساسیت اخلاقی در زنان بیشتر است. رکیو^۶ (۲۰۱۴) نابرابری اخلاق پژوهشی در بین زن و مرد وجود دارد. دالتون و اورتگرن^۷ (۲۰۱۱) نیز بیان

¹. Robin & Babin

². Fa'iezah

³. Alimorad

⁴. Fisher

⁵. You & et al

⁶. Recio

⁷. Dalton & Ortegren

کردند که جنسیت بر تضمین‌گیری اخلاقی موثر است. آکاه^۱ (۱۹۸۹) در نتایج پژوهش خود دریافت که نابرابری اخلاق پژوهشی در بین زنان و مردان وجود دارد و اینکه زنان از سطح قضاوت های اخلاقی پژوهش بالاتری نسبت به مردان برخوردارند. جئونگ^۲ (۲۰۱۳) در نتایج پژوهش خود دریافت که تفاوت معناداری در اخلاق پژوهشی و ارزش‌های اخلاقی در میان دانشجویان زیست پژشکی از نظر جنسیت وجود دارد. جرب و همکاران^۳ (۲۰۱۸) در یافته‌های پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که تفاوت‌های جنسیتی آماری معنی‌داری را در آکاهی از اخلاق پژوهشی دانشجویان وجود دارد. نگره و همکاران^۴ (۲۰۱۵) در پژوهش خود عنوان کرد که سرقت ادبی بطور متوسط در بین دانشجویان وجود دارد که در دانشجویان مرد ارتکاب به سرقت ادبی به مراتب بیشتر از دانشجویان زن است. نبی و همکاران^۵ (۲۰۲۱) در نتایج پژوهش خود دریافتند سطح بالایی از درک سرقت علمی و آکاهی از سیاست‌های غیراخلاقی‌های پژوهشی در دانشگاه و ادارات وجود دارد اما با این حال سطح متوسطی از سرقت ادبی در میان دانشجویان وجود دارد. شن و هو^۶ (۲۰۲۰) در نتایج پژوهش خود بیان کرد که اختلافات جنسیتی در آکاهی از ارجاع نامناسب و نگرش نسبت به سرقت ادبی به دلیل توانایی علمی ناکافی یا ریسک کم درک شده وجود دارد.

نتیجه‌گیری

از جمله محدودیت‌های پژوهش، تعمیم نتایج با توجه به اهمیت موضوع به سایر جوامع است. بنابراین، نمی‌توان داده‌های مختص این دانشگاه را که یک جامعه محدود و خاص بود به سایر دانشگاه‌ها تعمیم دهیم. محدودیت دیگر، محدودیت در جمع آوری داده‌ها بود. در این محدودیت موضوع محل تحصیل دانشجویان دانشگاه علامه طباطبائی در دانشکده‌های مختلف و پراکنده‌گی آن و همچنین عدم تمایل برخی از دانشجویان با توجه به موضوع پژوهش به مشارکت در آن بود که خواه و ناخواه بر روی تعمیم نتایج اثرگذار بوده است. محدودیت دیگر، همچنین این پژوهش این پژوهش به صورت مقطعی انجام شده است. به این دلیل، نتیجه‌گیری درباره علیت را دشوار می‌سازد که این بر تعمیم‌پذیری یافته‌ها اثر دارد. بر این اساس، به پژوهشگران بعدی پیشنهاد می‌شود با استفاده از تحلیل‌های آماری دقیق‌تر به واکاوی لایه‌های مختلف اثرگذار بر نقش جنسیت در اخلاق پژوهشی پردازنند؛ به پژوهشگران بعدی پیشنهاد می‌شود به طور موردنی در یک دانشگاه با استفاده از ترکیبی از روش‌ها به بررسی عمیق‌تر مسئله پردازنند. همچنین به پژوهشگران بعدی پیشنهاد می‌شود با رویکردهای عصب شناسی به مطالعه دقیق وضعیت اخلاق در دانشجویان دختر و پسر برای کاوش عمیق‌تر موضوع با توجه به تنافضات فرضیه‌ای پردازنند. در پایان توصیه‌های سیاستی برای نظام آموزش عالی در این زمینه ارائه می‌شود؛

- اجرای سازوکارهای نظارتی دانشگاهی و فرادانشگاهی در انجام پژوهش‌های دانشگاهی
- توسعه سازوکارهای تشویقی در جهت تغییر نگرش دانشجویان نسبت به رعایت اخلاق پژوهشی برای نهادینه‌سازی آن در فرهنگ دانشگاهی
- برگزاری دوره‌های دانش افزایی و آکاهی بخشی در مورد اخلاق پژوهش و آشنایی با مصاديق سرقت علمی برای دانشجویان تحصیلات تكمیلی
- طراحی درس عمومی در زمینه اخلاق پژوهش و الزام دانشجویان تحصیلات تكمیلی در تمامی رشته‌های تحصیلی به گذراندن این درس
- بازتعريف آئین نامه‌ها و قوانین درون دانشگاهی جهت کاهش فشار زمانی بر دانشجویان تحصیلات تكمیلی در انجام پژوهش نظیر سوابهای تحصیلی

¹. Akaah

². Jeong

³. Jereb & et al

⁴. Negre & et al

⁵. Nabee & et al

⁶. Shen & Hu

- تدوین مشور اخلاق پژوهشی در سطح گروه‌های آموزشی و دانشکده‌ها و پایبندی جمعی به آن
 - تغییر در آئین نامه‌ها و قوانین فرادانشگاهی نظریه آئین نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی و گذر از فرایند مقاله محوری به فرایندهای دیگر
 - برگزاری کارگاه‌های برای ارتقاء مهارت جستجو و زبان انگلیسی دانشجویان تحصیلات تکمیلی
- تقدیر و تشکر
- بدین وسیله از کلیه دانشجویانی که با تکمیل پرسشنامه ما را در انجام این پژوهش باری رسانند کمال تشکر و قدر دانی را داریم.

References

- Abbaszadeh, M., Bin Fatimah, H., Alizadeh Aghdam, M & Budaghi, A (2017). Investigating the relationship between academic socialization process and adherence to research ethics (case study: graduate students of Tabriz University). *Applied Sociology*, 29.
- Abdollahi, H. Taheri, M. Nemat, M & Babaei, M (2017). The model for promoting research ethics; Conditions, platforms, strategies and consequences. *Islamic Management*, 26 (4)
- Akaah, I. P. (1989). Differences in research ethics judgments between male and female marketing professionals. *Journal of Business Ethics*, 8(5), 375-381.
- Alamdarloo , Gh. Shojaee, S., Salimi, Gh. Arimandi, M. (2017). Comparison the Behavior of Plagiarism and Risk Factors of Plagiarism among Talented Students and Other Students at the University of Shiraz, *Journal of Higher Education Letter*, 10(37), 61-77
- Alimorad, Z. (2020). Examining the Effect of Gender and Educational Level on Iranian EFL Graduate Students' Perceived Reasons for Committing Plagiarism. *GIST-Education and Learning Research Journal*, 20, 109-133.
- Arivannour, A.. Mehrabi, N (2017). Obligations & Strategies of Professional Ethic in Higher Education System, *Journal of Ethics in Science and Technology*, 11(4), 17-23.
- Aryani, A. Narimani, K. Kamangar, A. Omidvar, (2015). The Role of Gender in Research Self-efficacy of Nursing Students, *Iran Journal of Nursing*, 27(92), 1-12.
- Azma, F (2017). Individual Differences in Research Self-Efficacy of Physical Education and Sport Sciences Master's Students, *Journal of Sport Management Review*, 9(44), 175-194.
- Bahmanabadi, S.. Kalate Jafarabadi, T.. Shabani Varaki, B (2014). The Degree of Observation of Ethical Standards in Research: A Case Study of PhD Theses of Faculty of Humanities of Ferdowsi University, Mashad, 2007-2012, *Strategy for Culture*, 7(25), 129
- Chonani , M.. Naeimi, F (2015). The qualitative Studv of students research view and their scientific and ethical commitment, *Quarterly of Counseling Culture and Psychotherapy*, 6(21), 109
- Chonani, H.. Sivadat, A. Raiaeinour, S. (2020). Organizational Factors Related to Research Misconduct with Emphasis on Professional Ethics in Research, *Journal of Ethics in Science and Technology*, 15(1), 71-78
- Dalton, D.. & Ortegren, M. (2011). Gender differences in ethics research: The importance of controlling for the social desirability response bias. *Journal of Business Ethics*, 103(1), 73-93.
- Daniel, J. (1993). The challenge of mass higher education. *Studies in Higher Education*, 18, 197-203.
- Davari, A. Rezazadeh, A (2012). Structural equation modeling with PLS software. Tehran: Jahad Daneshgahi.
- Davari, A.. Danesh Kazemi, A. Aghili, H. Mozafari, F (2015). The Evaluation of Relationship between Self-efficacy in Research and Research Performance of Dental Student, of Yazd Dental College in 2014, *The Journal of Medical Education and Development*, 10(2), 129-137.
- Davoudi , A.. Cheraghali, M (2018). Study Affecting Factors on Efficiency of Research Ethics from the Viewpoint of Female Students of Farhangian University of Qom province, *Journal of Educational Research*, 13(3), 21-44.
- De CAMPOS, S. R. M.. Henriquez, R.. & Yanaze, M. H. (2019). Knowledge discovery through higher education census data. *Technological Forecasting and Social Change*, 149, 119742
- De Wit, H. (2011). Trends, issues and challenges in internationalization of higher education. Amsterdam. The Netherlands: Centre for Applied Research on Economics and Management, School of Economics and Management of the Hogeschool van Amsterdam.

- Dobbins, M., Knill, C., & Vögtle, F. M. (2011). An analytical framework for the cross-country comparison of higher education governance. *Higher education*, 62(5), 665-683.
- Douglass, J. A. (2012). Money, politics and the rise of for-profit higher education in the US: A story of supply, demand and the Brazilian effect. *education: Linking purpose, people and pedagogy*. Higher Education, 54
- Fa'iezah, L. U. (2009). Gender differences in plagiarism attitudes among Indonesian university students in Perth Australia. *Journal of Education*, 1(2).
- Farhoud, D (2012). Moral education. *Ethics in Science and Technology*, 6 (3).
- Fealv, S., Biglari, N., Pezeshki Rad, Gh. (2012). Agricultural Student's Attitude and Behavior on Plagiarism in Tarbiat Modares University, Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education, 18(3), 133.
- Fisher, C. B., Fried, A. L., & Feldman, L. G. (2009). Graduate socialization in the responsible conduct of research: A national survey on the research ethics training experiences of psychology doctoral students. *Ethics & Behavior*, 19(6), 496-518.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Structural equation models with unobservable variables and measurement error: Algebra and statistics. *Journal of Marketing Research*, 18 (1), 39–50.
- Gaikwad, D. Y., & Berad, D. N. (2015). Higher Education in India: Challenges and Opportunity. MET MANAGEMENT RETROSPPECT". A Biannual Management Research Journal of MET's, Institute of Management, Bhujbal Knowledge City, Nashik, 2455-0841
- Garavand H, Kareshki H, Ahanchian M. (2014). The Relationship between Self-efficacy in Research and Research Performance A study on Students of Medical Sciences University of Mashhad. *Iranian Journal of Medical Education*, 14 (1) :41-5
- Ghodousi, R., Esfahanian, V., Razavi, M., Ghaedifar, A., Zamani Pozveh, E. (2012). Observance of national ethics codes of medical research in undergraduate doctoral dissertations in the Faculty of Dentistry, Islamic Azad University, Khorasan Branch in 2004-2009, *Journal of Isfahan Dental School*, 7(5), 737
- Groen, J. F. (2017). Engaging in Enhancement: Implications of Participatory Approaches in Higher Education Quality Assurance. *Collected Essays on Learning and Teaching*, 10, 89-100.
- Hulland, J. (1999). Use of partial least squares (PLS) in strategic management research: A review of four recent studies. *Strategic management journal*, 195-204.
- Jeong, G. S. (2013). The effect of gender, ethical values and characteristics of biomedical ethics on the consciousness of biomedical ethics on nursing students in one nursing college. *Journal of the Korea Academia-industrial cooperation Society*, 14(11), 5672-5681.
- Jereb, F., Urh, M., Jerebic, J., & Šnraic, P. (2018). Gender differences and the awareness of plagiarism in higher education. *Social Psychology of Education*, 21(2), 409-426.
- Karim, F., & Maarof, N. (2012). Towards understanding the internationalization of higher education and its challenges. In T. S. Yean (Ed.), *Internationalizing higher education in Malaysia: Understanding, practices, and challenges* (pp. 18-40). Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- Kazemi Vardaniani, A., Heidari-Soureshiani, S., Drees, F (2017). Study of research self-efficacy components among postgraduate students in Shahrood University of Medical Sciences, *Research IN Medical Education*, 9(2), 57-65
- Kearns, R. (2001). (Dis)sprited geography? *Journal of Geography in Higher Education*, 25, 299–309
- Keener, B. J., Carrier, S. M., & Meaders, S. J. (2002). Resource development in community colleges: A national overview. *Community College Journal of Research and Practice*, 26, 7- 23.
- Kevkha, A (2021). An Analysis of the Structural and Functional Damage of Iranian Higher Education from the Viewpoints of Academician, *Journal of Teaching in Marine Sciences*, 7(4), 42-63
- Khaniazni, J., Jafari, S., Arab, A. (2019). Identifying and Prioritizing Professional Ethics Indicators in Research. *Ethics in Science and Technology*, 14 (3) :99-107
- Khosravan, S., Mansoorian, M., Mohammadpour, A., Khazaeli, P., Aiam Khames Fadafan, S. (2016). Ethics in researches conducted by students, related factors and solutions from the viewpoints of faculty members and students of Gonabad University of medical sciences in 2013, *Journal of Nursing Education*, 4(4), 63-71
- Kjellström, S., Ross, S. N., & Fridlund, B. (2010). Research ethics in dissertations: ethical issues and complexity of reasoning. *Journal of medical ethics*, 36(7), 425-430
- Knight, J. (2011). *Financing Access and Equity in Higher Education*. Boston: Center for International Higher Education, Boston College

- Koocheki. A.. Nassiri Mahallati. M. Ghorbani. R. Khorramdel. S (2014). 30 Years of agronomic research in Iran: II. Evaluation of research ethics, *Agroecology journal*, 5(4), 395
- Lee. J.. Kim. J. B.. & Isozaki. T. (2017). A comparative study on scientific misconduct between Korean and Japanese science gifted students. *EURASIA Journal of Mathematics Science and Technology Education*, 13(7), 3519-3538.
- Löfström. E. (2012). Students' ethical awareness and conceptions of research ethics. *Ethics & Behavior*, 22(5), 349-361.
- Lomas. L. (2004). Embedding quality: The challenges for higher education. *Quality Assurance in Education*, 12, 157-165.
- Maharti. Y.. Broumand. F.. & Loqmani, H (2012). Ethics in the process of scientific research. *Ethics in Science and Technology*, 9 (1).
- Mears. L. Gamest. G & Garino. A. (2016). Applied multivariate research (design and interpretation). Translated by Hassan Pasha Sharifi and colleagues. Tehran: Roshd.
- Nabaho. L.. Agoiti. J. N.. & Oonvu. J. (2017). Making Sense of an Elusive Concept: Academics' Perspectives of Quality in Higher Education. *Higher Learning Research Communications*, 7(2)
- Nabee. S.. Mageto. J.. & Pisa. N. (2021). Investigating Predictors of Academic Plagiarism among University Students. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 19(12).
- Naik. R. R.. Landge. M. B.. & Mahender. C. N. (2015). A review on plagiarism detection tools. *International Journal of Computer Applications*, 125(11).
- Najafi. N.. Ashrafi. H.. Kazimnour. Z & Taheri. B. (2015). The level of research self-efficacy among students of Isfahan University of Medical Sciences based on the research self-efficacy. *Journal of Health System Research*, 10(4), 813.
- Nastaran Borouieni . I.. Asadi. H & Nasiri. K (2017). Evaluation of adherence amount of physical education graduate students to the research ethics in: (Universities of Tehran), *Sport Management*, 8(34), 655-664
- Negre. J. S.. Forgas. R. C.. & Trobat. M. F. O. (2015). Academic plagiarism among secondary and high school students: Differences in gender and procrastination. *Comunicar. Media Education Research Journal*, 23(1).
- Noormohamadi. N Rostami. F. (2021). Examining the factors effecting unethical research behavior among graduate students at Agriculture and Natural Resources campus in Razi University, *Quarterly Journal of Research and Planing in Higher Education*, 27(1), 89-116
- Ojaighi R. Kevvanara M. Cheshmeh Sohrabi M. Pani A. (2012). Pathology Analysis of Plagiarism: A Qualitative Research. *Iranian Journal of Medical Education*, 11 (9) :1063-1073
- Piralaiv. E.. Sheikhalizadeh. M (2017). A Study of Status of the Research Ethics Compliance in Academic Members of Physical Education and Sport Sciences Faculties of State Universities of Northwest of Iran, *Bioethics Journal*, 7(24), 55-67
- Ramalev. J. A. (2016). Navigating the Rapids: On the Frontiers of the Knowledge Revolution. *Liberal Education*, 101(1)
- Ramsden. P. (1998). Managing the effective university. *Higher Education Research & Development*, 17, 347-370.
- Raunaghi. M.. Faizi. K & Suri Lekki. J (2015). Measuring research ethics indicators of postgraduate students. *Ferdowsi University Social Sciences*, 12 (1).
- Recio. R. V. (2014). Research, gender, and ethics: A necessary triad for change. In *Forum Qualitative Sozialforschung/Forum: Qualitative Social Research* (Vol. 15, No. 2).
- Rezaei. M.. Hosseinpour. A.(2015). Investigating Research Skills of Graduate Students of Sari Agricultural Sciences and Natural Resources University, *Journal of Agricultural Extension and Education Research*, 8(1), 1-15
- Robin. D.. & Babin. L. (1997). Making sense of the research on gender and ethics in business: A critical analysis and extension. *Business Ethics Quarterly*, 61-90.
- Roshni. H.. Banehs. A.. Hassni. M & Ohalavandi. H (2019). Investigating the components of research ethics of Urmia University humanities faculty members. *Bioethics Quarterly*, 35.
- Rostan. M.. & Ceravolo. F. A. (2015). The internationalization of the academy: Convergence and divergence across disciplines. *European Review*, 23(S1), 38-54.
- Saki, R (2012). Ethics in educational research and its components. *Ethics in Science and Technology*, 6 (3).
- Samadi: L.. Nakhoda. M. Nowrozi Chakli. N. Asadi. S (2017). The challenges of the bylaws for the promotion of academic staff members to equalize the assessment and evaluation of the scientific productivity of music researchers in Iran. *Journal of Library and Information Science*, 9 (1)

- Samuels, L. B. & Bast, C. M. (2006). Strategies to help legal studies students avoid plagiarism. *Journal of Legal Studies Education*, 23 (2): 151-167.
- Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2012). A beginner's guide to structural equation modeling. Routledge.
- Scott, G., & McKellar, L. (2012). Leading professionals in Australian and New Zealand tertiary education. Sydney.
- Selwyn, N. (2008). 'Not necessarily a bad thing...': A study of online plagiarism amongst undergraduate students. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 33(5), 465-479.
- Shen, Y., & Hu, G. (2020). Chinese graduate students' perceptions of plagiarism: A mixed-methods study. *Accountability in Research*, 1-29.
- Shin, J. C., & Harman, G. (2009). New challenges for higher education: Global and Asia-Pacific perspectives. *Asia Pacific Education Review*, 10, 1-13.
- Shirbighi, N.; Saed Mochshi, S (2017). Phenomenology of the experiences of faculty members from the process of promotion of scientific rank. *Journal of Higher Education*, 1
- Shrivastava, M., & Shrivastava, S. (2014). Political economy of higher education: comparing South Africa to trends in the world. *Higher Education*, 67(6), 809-822.
- Stensaker, B., Maassen, P., Borga, M., Oftebro, M., & Karseth, B. (2007). Use, updating and integration of ICT in higher.
- Stevens, J. P. (2012). Applied multivariate statistics for the social sciences. Routledge.
- Teixeira, P., & Korvakina, T. (2013). Funding reforms and revenue diversification: Patterns, challenges and rhetoric. *Studies in Higher Education*, 38, 174-191.
- Tenenhaus, M., Vinzi, V. E., Chatelin, Y. M., & Lauro, C. (2005). PLS path modeling. *Computational statistics & data analysis*, 48(1), 159-205.
- Van Damme, D. (2001). Quality issues in the internationalization of higher education. *Higher Education*, 41, 415-441.
- West, S. G., Finch, J. F., & Curran, P. J. (1995). Structural equation models with non-normal variables: Problems and remedies. In R. H. Hoyle (Ed.), *Structural equation modeling: Concepts, issues and ...* 56-75, Sage, Thousand Oaks, 1995.
- Xing, C., Yang, P., & Li, Z. (2018). The medium-run effect of China's higher education expansion on the unemployment of college graduates. *China Economic Review*, 51, 181-193.
- Yamani Duzi Sorkhabbi, M., Khaki Sidegh, A., Davodzadeh, A. (2013). Investigating the status of observing research ethics in the research experiences of master's theses students in technical and engineering fields of public universities in Tehran, *Iranian Journal of Higher Education*, 6(2), 50-21
- Yamani Duzi Sorkhabbi, M., Aminmozafari, F (2009). The examination of effective factors on research experiences among graduate students at Shahid, *Studies in Education and Psychology*, 10(1), 83.
- Yari Gholi, B (2018). Pathology of Academic Research Ethics: A Phenomenological Study, *Journal of Ethics in Science and Technology*, 13(1)
- You, D., Maeda, Y., & Bebeau, M. J. (2011). Gender differences in moral sensitivity: a meta-analysis. *Ethics & Behavior*, 21(4), 263-282.
- Yousof Adib, Eskandar Fathi Azar, Somaveh Moulaqalachi. (2015). A Study of the Experiences of Tabriz University's Teachers and Students about Attention to Research Ethics: A Phenomenological Study, *Strategy for Culture*, 8(29), 149.
- Zakersalehi, G (2012). Scientific fraud: social and legal aspects. Tehran: Cultural and Social Research Institute
- Zamani, B., Amin Azimi, S., Soleimani, N (2012). Differences in Student's Viewpoints about Effective Factors on Plagiarism According to their Gender and Academic Disciplines, *Journal of Ethics in Science and Technology*, 7(3), 24.
- Zhang, J. J. (2017). Research ethics and ethical research: some observations from the Global South. *Journal of Geography in Higher Education*, 41(1), 147-154